

Samfélagsgreinar 3. bekkur

Kennarar: Edda Þorgeirsdóttir; Hulda Guðrún Gunnarsdóttir; Kristín R. Sigurðardóttir; Vilborg Ólafsdóttir

3

Lýsing

Samfélagsgreinar leggja grunn að sjálfsþekkingu og félagsvitund nemenda. Trúarbrögð og siðfræði, lýðræði og mannréttindi í fortíð, nútíð og framtíð, heimurinn og sjálfbærni eru meðal viðfangsefna samfélagsgreina. Hæfniviðmið fyrir samfélagsgreinar eru sett fram í sex flokkum: Vinnulag samfélagsgreina (gegnumgangandi í öllu námi og kennslu), Sjálfsmynd, Siðferði og trú, Borgaravitund, Saga og Jörðin okkar. Flokkarnir tengjast hver öðrum sem og öðrum námsgreinum.

Tímabil

Skólaárið 2025-2026.

Yfirferð námsefnis

Í **Árgangsáætlun** fyrir samfélagsgreinar 3. bekkja eru hæfniviðmið (námsmarkmið), námsefni (námsleiðir), námsmat (áætlun) og samþætting útlistuð. Hún er hluti af skólanámskrá Melaskóla, greinasviði. Árgangsáætlun, þ.e. kennsluáætlun árgangsins fyrir skólaárið, er kynnt nemendum og foreldrum á hópundi að hausti (sbr.: *Námskynning*).

Árgangsáætlun er til grundvallar *vikúáætlunum* kennara (sjá sbr. Dagatal í Mentor).

Kennslustundir á viku: 4 (sbr. viðmiðunarstundaskrá).

Námsþættir og viðfangsefni í samfélagsgreinum taka mið af *hæfniviðmiðum* árgangsins og leiðsagnarnámi. Nemendum er sagt *hvers vegna* þeir eru að læra ákveðin atriði, þ.e. upplýstir um hæfnina sem stefnt er að með náminu (sjá hæfniviðmið árgangsins). Kennsluaðferðir, námsefni og matsaðferðir (þ.e. hvernig, hvað og hvenær) taka mið af því.

Námsþættir og viðfangsefni í samfélagsgreinum 3. bekkja á skólaárinu eru þessi:

- Kortagerð - nánasta umhverfi Melaskóla (þemakort), landakort
- Atburðabók - vikuleg dagbók nemenda
- Smiðjur - list- og verkgreinar (dans, mynd- og textímennt, íslensk þjóðlög), ljóð, sögur og stærðfræðiþrautir, upplýsinga- og tæknimennt (bókasafn, sphero-forritun, Kahoot-verkefni), leikir og tilraunir
- Þemavinna - kortalestur, kortagerð, veðrið
- Jólasveinaleikrit árgangsins
- Barnasáttmálinn
- Bekkjarfundir - eineltishringurinn, Class Dojo nýtt sem umbunarkefi
- Vettvangsferðir og útinám

Kennsluaðferðir

Kennsluhættir (áherslur, kennsluaðferðir, vinnulag) í samfélagsgreinum 3. bekkja taka mið af *leiðsagnarnámi*.

Melaskóli nýtir sér *fjölbreytta kennsluhætti* innan allra árganga og námsgreina, m.a.: markvissar innlagnir kennara, lestur og umræður, hlustun, áhorf og tjáningu, einstaklings- og hópverkefni, smiðjur og þemavinnu, samþættingu námsgreina, sköpun og verklega vinnu, bekkjarfundir, útikennslu, kannanir, próf og heimavinnu.

Samfélagsgreinar fjalla um samfélög og menningu á upplýsandi og gagnrýnni hátt og fræða nemendur um gildi eins og jafnrétti, lýðræði, umhyggju, virðingu og þýðingu þeirra fyrir velferð og farsælt líf einstaklinga og samfélaga. Samfélagsgreinum er ætlað að flétta saman þekkingu, færni og tilfinningum sem byggjast á upplifun og sköpun nemandans.

Menntagildi samfélagsgreina felst í að þroska félagsfærni og styrkja jákvæða sjálfsmynd nemenda. Fjöldmörg hæfniviðmið samfélagsgreina eiga við grunnþættir menntunar og teljast því til lykilhæfni.

Með umræðu- og spurnaraðferðum og rökræðum er gagnrýn hugsun nemenda efl. Í hópvinnu (sbr. söguaðferð, þemanám, landnámsaðferð) læra nemendur um samvinnu og samkennd ásamt því að styrkja sjálfsmynd og sjálfstraust. Leitaraðferðir (s.s. vettvangsferðir, skólasafnið o.fl.) skipa drjúgan sess í námi og kennslu samfélagsgreina á yngra stigi í Melaskóla.

Á yngsta stigi er lögð áhersla á þemanám í samfélagsgreinum. Námið er samþætt við íslensku, náttúrufræði, stærðfræði, list-og verkgreinar, upplýsinga- og tæknimennt og unnið er með heildstæð verkefni, m.a. í smíðjum.

Í 3. bekk er áhersla á að nemandinn geti:

- átti sig á að hann er hluti af stærra samfélagi, nefnt dæmi um stöðu Íslands í heiminum í ljósi legu, sögu og menningar
- skilið og virt reglur í samskiptum, áttað sig á skráðum og óskráðum reglum
- áttað sig á að fólk hefur ólíkan bakgrunn og borið virðingu fyrir mismunandi lífsviðhorfum og lífsháttum

Lögð áhersla á sjálfstæð vinnubrögð, samvinnu, heimildavinnu, vaxandi hugarfar og samvinnu heimila og skóla. Þar sem því er komið við er farið í vettvangsferðir (sbr. Fjölskyldu- og húsdýragarðurinn) og áhugaverðir staðir, stofnanir og söfn heimsótt.

Áherslan í samfélagsgreinum 3. bekkja er á þemanám og samþættingu námsgreina. Unnið er með heildstæð verkefni eins og kortagerð, Barnasáttmálann, þverfaglegar smíður með blönduðum nemendahópum og jólasveinaleikrit þar sem nemendur flytja jólasveinavísur Jóhannesar úr Kötlum. Þá er reglulegir bekkjarfundir (rætt m.a. um: bekkjarsáttmála, reglur, samskipti, forvarnir gegn einelti, vináttu o.fl.), farið í inni- og útileiki og vettvangsferðir.

Grunnþættir menntunar:

Um grunnþætti menntunar, tengsl þeirra við stefnu, markmið og árgangaáherslur Melaskóla má lesa í almenna hluta skólanámskrárinnar (kafla 2.1 og 2.2).

Námsaðlögun:

Hugmynda- og aðferðafræði leiðsagnarnáms er höfð að leiðarljósi til að koma til móts við mismunandi þarfir og getu nemandans, styrkja námshæfni, námshvöt og námsaðlögun hans með markvissri endurgjöf. Litið er á "mistök" sem námstækifæri, þ.e. mikilvægan þátt í námsaðlögun hvers og eins í skóla án aðgreiningar.

Námsmat

Námsmat í samfélagsgreinum 3. bekkja byggir á fjölbreyttu *hæfni- og leiðsagnarmati*, t.d.: munnlegri endurgjöf - símati (vinnuframlag, samvinna, frágangur, ástundun) - sjálfsmati og jafningjamati - verkefnum (einstaklingsverkefni, hópverkefni) - vinnubókum - prófum - könnunum-skimunum (stöðupróf, greinandi próf, framvindu- og lokapróf).

Fjöldmörg *matsverkefni* í samfélagsgreinum eru lögð fyrir nemendur á hverju skólaári eftir leiðsagnarnám í skilgreindum námslotum. Um leiðbeinandi stöðu- og framvindumat er að ræða, jafnt og þétt yfir skólaárið. Námsmatið birtir *matsferil* nemenda sem er foreldrum aðgengilegur í Minn Mentor, upplýsinga- og tölvukerfi skólans.

Matskerfi Melaskóla fyrir 1. - 7. bekk grundvallast á hæfnieinkunum sem birtar eru með tveimur matskvörðum. Annars vegar er notaður *táknkvarði* með fjórum táknum almennt í öllum árgöngum, hins vegar *bókstafakvarði* með sex stöfum í lokahæfnimati í 4. og 7. bekk.

Námsmat í samfélagsgreinum 3. bekkja er: hvetjandi, fjölbreytt, reglulegt, sanngjarnt, áreiðanlegt, óhlutdrægt, heiðarlegt, samræmt innan árganga og stiga. Það nær til þekkingar, leikni og hæfni. Það er í takt við hæfniviðmið, kennsluáherslur og tekur mið af nemendahópnum. Kennarar innan árganga vinna saman í teyimum að þessum markmiðum.

2025_Samfélagsgreinar fyrir 1.-4. bekk

- **Hæfnieinkunn (tákn)**

2025_Samfélagsgreinar fyrir 1.-4. bekk - Vinnulag samfélagsgreina

- Geta rætt um samfélagið og notað valin hugtök í því samhengi.
- Geta tekið þátt í samstarfi og sameiginlegum ákvörðunum í jafningjahópi og innan fjölskyldunnar.
- Geta aflað sér upplýsinga um samfélagið úr völdum textum, hljóð- og myndefni og sagt frá efninu.
- Geta sett sig í spor jafnaldra og fjölskyldumeðlima.
- Geta greint upplýsingar og ólíkar skoðanir úr völdum heimildum og myndað sér eigin skoðanir.
- Geta miðlað þekkingu sinni og skoðunum tengdum samfélaginu.

2025_Samfélagsgreinar fyrir 1.-4. bekk - Sjálfsmynd

- Sagt frá sjálfum sér með hliðsjón af búsetu, uppruna, fjölskyldu, siðum og venjum.
- Geti áttað sig á mikilvægi jákvæðra viðhorfa fyrir sjálfan sig.
- Geta áttað sig á mikilvægi næringar, hvíldar, svefns, hreyfingar og hreinlætis.
- Geta gert sér og öðrum grein fyrir hvar eigin styrkur og áhugi liggur.
- Geta áttað sig á og lýst ýmsum tilfinningum, svo sem gleði, tilhlökkun, sorg og reiði.
- Geta sýnt sjálfum sér og öðrum virðingu og sagt frá því hvernig það er hægt.

2025_Samfélagsgreinar fyrir 1.-4. bekk - Siðferði og trú

- Geta áttað sig á að fólk býr við ólík fjölskylduform, hefur ólíkan bakgrunn og borið virðingu fyrir mismunandi lífsviðhorfum og siðum.
- Geta áttað sig á að trúar- og lífsviðhorf fólks birtast í mismunandi viðhorfum, siðum og venjum.
- Geta velt fyrir sér nærtækum spurningum sem tengjast trú, lífsviðhorfi og breytni.
- Geta sagt deili á nokkrum frásögnum, helstu hátíðum og siðum kristni og annarra trúarbragða, einkum í nærsamfélaginu.

2025_Samfélagsgreinar fyrir 1.-4. bekk - Borgaravitund

- Geta sýnt þekkingu á reglum í samskiptum og útskýrt tilgang þeirra.
- Geta bent á dæmi um lýðræðislega þætti í skóla- og nærsamfélaginu.
- Geta rætt um réttindi og skyldur og þekki til Barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna.
- Geta sagt frá nokkrum stofnunum samfélagsins.
- Geta varast hættur á heimili sínu, í umferðinni og nærumhverfi.
- Geti áttað sig á að hver einstaklingur er hluti af stærra samfélagi.
- Geta áttað sig á mikilvægi samhjálpar í samfélaginu.
- Geta sagt frá umferðarreglum fyrir gangandi og hjólandi vegfarendur og farið eftir þeim.

2025_Samfélagsgreinar fyrir 1.-4. bekk - Saga

- Geta nefnt dæmi um sögu og einkenni Íslands.
- Geta fjallað um atburði í sögunni í tengslum við samtímann.
- Geta átta sig á mikilvægi fjölskyldunnar og fjölbreytni fjölskyldugerða í samfélagi manna.
- Geta sagt frá völdum persónum, atburðum og tímabilum í sögunni.
- Geta uppgvötað og nefnt dæmi um einkenni og sögu heimabyggðar.

2025_Samfélagsgreinar fyrir 1.-4. bekk - Jörðin okkar

- Geta áttað sig á hlutverki og notagildi landakorta og ratað með hjálp einfaldra korta.
- Geta lýst því hvernig matvæli og föt verða til og hvar þau enda.
- Geta gert sér grein fyrir mikilvægi sínu í umgengni um og vernd náttúrunnar.
- Geta nefnt dæmi um ólíkar aðstæður, menningu og líf fólks.
- Geta bent á dæmi um áhrif tækni og framkvæmda á mannlíf og umhverfi.
- Geta nefnt dæmi um hvernig maðurinn nýtir náttúruna til að lifa af.
- Geta nefnt dæmi um hvernig athafnir okkar hafa afleiðingar til framtíðar.

Halló heimur 3- nemendabók

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/hallo_heimur_3/)

Halló heimur 3 - verkefnabók

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/hallo_heimur_3_vb/)

Trúarbrögðin okkar

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/truarbrogdin_okkar/)

Fuglavefurinn

Vefur

(<https://fuglavefur.is/>)

Halló heimur 2 - nemendabók

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/hallo_heimur_2/)

Halló heimur 2 - verkefnabók

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/hallo_heimur_2_vb/)

Milli himins og jarðar – Tunglið

Rafbók

(<https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/tunglid/>)

Komdu og skoðaðu himingeiminn

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/komdu_og_skodadu_himingeiminn/)

Komdu og skoðaðu hringrásir

Rafbók

(<https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/koshringrasir/>)

Komdu og skoðaðu íslenska þjóðhætti

Rafbók

(<https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/kosislenska/>)

Komdu og skoðaðu landakort

Rafbók

(<https://www1.mms.is/rafbok/landakort.html>)

Halló heimur 1 - nemendabók

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/hallo_heimur_1/)

Halló heimur 1 - verkefnabók

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/hallo_heimur_1_vb/)

Barnasáttmálinn

Vefur

(<https://www.barnasattmali.is/>)

Könnum kortin 1

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/konnum_kortin_1/)

Könnum kortin 2

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/konnum_kortin_2/)

Jólasveinar: Vísur Jóhannesar úr Kötlum

Myndband

(<https://www.youtube.com/watch?v=8ppK5CsWycY>)

Spor 3

Rafbók

(https://vefir.mms.is/flettibaekur/namsefni/spor_3/)

Jólavefur

Vefur

(<https://vefir.mms.is/jolavefur/>)

Góða ferð

Námsbók